

DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

OKUL SAĞLIĞI HİZMETLERİ BİRİMİ

25 ŞUBAT/01 MART 2019/ANTALYA

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

Okulda
diyabet
programi

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

DİYABETLİ ÖĞRENCİLER GENELGESİ

24/02/2013 tarihli ve 90757378/10.06/131289 sayılı Genelge (2013/6)

- Diyabetli çocukta kan şekeri düşmesi belirtilerinin görülmesi halinde acilen en yakın sağlık merkezine ulaştırılmasının sağlanması,
- Tüm okul personelinin, okul idaresi aracılığı ile diyabet hastalığı belirtileri ve acil durumlarda nasıl davranılması gerektiği konularında eğitim almalarının sağlanması,
- Öğretmenlerin gözlemleri doğrultusunda çocuğun diyabet olabileceği konusunda ailelerini uyarması,
- Acil durumlarda diyabetli çocuğun ailesi, hekimi ile iletişime geçmek ve aynı zamanda «112 acil servise» haber vermek,

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

DİYABETLİ ÖĞRENCİLER GENELGESİ

- Hekim tarafından Tip 1 diyabet tanısı konulan çocuklara öğretmenlerine ulaştırılmak üzere bir mektup verilmektedir. Mektubu alan öğretmen okul idaresi, öğrenci velisi ve hekim ile işbirliği içinde olması,
- Sınıflarda ara öğün alınmasına izin verilmesi,
- Yatılı ve pansiyonlu okullarda ders programları aksatılmadan 3 ana 3 ara öğün şeklinde beslenmelerinin sağlanması,

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

- Okullarda kan şekeri ölçümüne ve insülin yapılmasına yardımcı olunması, mümkünse uygun mekânların oluşturulması,
- Diyabetli çocuğun izni alınarak hastalığı ile ilgili diğer çocukların bilgilendirilmesi,
- Diyabetli çocukların arkadaşlarının katıldığı aktivitelere katılmasının sağlanması,
- Etkinlikler sırasında ek ara öğün almalarına kan şekerini ölçmelerine izin verilmesi,
- Uzun süreli sınavlar sırasında; tip 1 diyabet hastası olduğunu gösterir raporu olan öğrencilerin yanlarında kan şekeri ölçüm aleti (glukometre) ve buna ait malzemeler bulundurulmasına, insülin yapılmasına ve görevlilerle birlikte tuvalete gitmesine izin verilmesi,
- İdareciler, öğretmenler, veliler ve servis şoförlerinin yakın işbirliğinde olmasının sağlanması,

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

OKULDA DİYABET PROGRAMI

- Okulda Diyabet Programı İş Birliği Protokolü ; Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çocuk Endokrinolojisi ve Diyabet Derneği ile 05.10.2017 tarihinde 3 yıl süreli olarak imzalanmıştır.
- 05.10.2020'de protokolde süre bitimine iki ay kala tarafların başvurusu halinde protokol tekrar düzenlenir. Taraflarca düzenleme başvurusu yapılmadığı hallerde protokol süresi kendiliğinden 3 (üç) yıl daha uzar ifadesi yer almaktadır.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

AMAÇ:

- ✓ Ülke genelinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul/kurumlarda Türkiye Diyabet Kontrol Programı ve Türkiye Obezite Kontrol Programı kapsamında;
- ✓ Çocuklarda diyabet bulguları ve diyabetli çocukların okul/kurumda bakımı konularında eğitim ve farkındalığın sağlanması.
- ✓ Çocuklarda şişmanlığın önlenmesi ve sağlıklı beslenme alışkanlıklarının kazandırılması faaliyetleri yoluyla sağlıklı nesillerin yetiştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

KAPSAM:

Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Çocuk Endokrinolojisi ve Diyabet Derneği arasında ülke genelinde (resmi ve özel) okul/kurumlardaki öğrencilerin, okul/kurum çalışanlarının (yönetici, öğretmen, memur, servis şoförü, kantin çalışanı) ve velilerin çocuklarda diyabetin erken tanısı ve diyabetli öğrencilerin okul/kurumlardaki bakımı konularındaki yeterliliklerini geliştirme çalışmalarını içeren konularda işbirliği yapılması ile ilgili esas, usul ve yükümlülükleri kapsar.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

ÇOCUKLARDA DİYABET

Ülkemizde okul çağında 20.000 civarında diyabetli çocuk olduğu tahmin edilmektedir. Tip 1 Diyabet daha çok çocuklarda görülen ve yaşam boyu süren bir hastalık olup, kan şekerinin yakın takibi ve insülin tedavisi önemlidir. Bu takibin sürekliliği gerektiğinden öğrencilerin okul zamanlarında kan şekerine bakılması ve insülin yapılması gereklidir. Kan şekeri düşüklüğü diyabetli çocuklar için acil bir durumdur ve gerekli müdahale yapılmadığında, şeker komasına girmelerine neden olabilir.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

Okulda Diyabet Programı ile;

- ✓ Öğretmen ve öğrencilere farkındalık eğitimleri yapılması,
- ✓ 14 Kasım Dünya Diyabet Günü ve haftasında okullarda diyabet ve şişmanlıkla ilgili eğitim etkinlikleri yapılması,
- ✓ Okul hemşirelerinin ve öğretmenlerin eğitiminin yapılması,
- ✓ Gerekli görüldüğü durumlarda Sağlık Bakanlığı ve Çocuk Endokrinolojisi ve Diyabet Derneği ile ortaklaşa araştırmalar yapılması,
- ✓ İllerde diyabetli çocuk ve aileleri, çocuk diyabet ekibi üyeleri, aile hekimleri ve toplum sağlığı hemşireleri ile diyabetli çocukların öğretmenleri, okul yöneticileri, İl Millî Eğitim ve sağlık yetkililerini buluşturan toplantılar yapılması,
- ✓ Diyabetli çocuk olan okullardaki diyabetli çocukla doğrudan ilgili öğretmenlerin ileri eğitiminin yapılması,
- ✓ Sağlıklı okul yaşamının sağlanması ve sürdürülmesi,
- ✓ Öğrenciye ve dolayısıyla topluma sağlıklı hayat tarzlarının ve alışkanlıklarının kazandırılması,
- ✓ Sağlık eğitiminin verilmesi amacıyla yapılacak işlemlerde eşgüdüm sağlanması,

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

Okulda Diyabet Programı

- ✓ Öğretmen ve öğrencilere farkındalık eğitimleri yapılması,
- ✓ 14 Kasım Dünya Diyabet Günü ve Haftasında okullarda diyabet ve şişmanlıkla ilgili eğitim etkinlikleri yapılması,
- ✓ Okul hemşirelerinin ve öğretmenlerin eğitiminin yapılması,
- ✓ Gerekli görüldüğü durumlarda Sağlık Bakanlığı ve Çocuk Endokrinolojisi ve Diyabet Derneği ile ortaklaşa araştırmalar yapılması,

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

- Okulda Diyabet Bakımı konusunda ailelerin, okul yönetimlerinin, okul hemşirelerinin, öğretmenlerin ve çocuk diyabet ekibi üyelerinin görev ve sorumluluklarını belirleyen bir belge hazırlanması ve ileriki yıllardaki çalışmaların bu belge temelinde sürdürülmesinin sağlanması,
- Toplum sağlığı hemşirelerinin eğitimi ve okul hemşiresi olmayan kendi bölgelerindeki diyabetli çocukların okulda bakımının desteklenmesinin sağlanması hedeflenmiştir.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞININ GÖREVLERİ

- 1- İllerde okul sağlığı çalışmalarından sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı veya şube müdürünün İl Koordinatörü olarak görevlendirilmesi,
- 2- Protokol kapsamında yürütülen eğitim ve farkındalık faaliyetlerinde kullanılmak üzere hazırlanacak materyallerin incelenmesi, uygun görülen materyalin kullanımına izin verilmesi,
- 3- Eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde, eğitim kurumlarının yönetici, öğretmen ve diğer personeli ile öğrenciler ve gerekli görüldüğü takdirde velilerin diyabet ve obezite konularında yürütülecek eğitim ve sağlığın teşviki faaliyetlerine katılımlarını sağlamak,
- 4- Sınırlı olmak üzere eğitimi desteklemek amacıyla okul/kurumlarda aktivitelerin yapılmasına destek verilmesi,
- 5- Planlanan eğitimlere destek olunması ve koordinasyonun sağlanması,

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

GENEL HÜKÜMLER

- Protokol kapsamındaki faaliyetler, 2017 yılından itibaren her yıl taraflarca karar verilen planlamalar doğrultusunda yürütülür.
- Her eğitim öğretim yılı başında program kapsamında o yıl gerçekleştirilecek faaliyetler tarafların ortak kararı ile belirlenir. İl düzeyindeki planlama il koordinatörleri ile birlikte sağlanır.
- Eğitim faaliyetleri, il millî eğitim müdürlüklerinin koordinasyonu altında yürütülür.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

GENEL HÜKÜMLER

- Planlanması, duyurulması, uygulaması ve raporlanması çalışmalarında kullanılacak her tür (basılı, sesli, görüntülü vb.) materyalde Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığının izni ve destekleri ile ibaresi kullanılır.
- Program kapsamında kullanılmak üzere geliştirilen materyallerden ticari şirket adı ve logosu içermeyenlere MEB ve Sağlık Bakanlığı web siteleri üzerinden erişim sağlanabilir.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

OKULDA DİYABET BAKIMI GÖREVLER VE SORUMLULUKLAR BELGESİ

AİLELERİN (YASAL VASİLERİN) SORUMLULUKLARI

- Çocuğun diyabetli olduğunu okula bildirmek; **Öğretmene Mektup** , **Okul Hemşiresine Mektup** gibi belgeleri okul yetkililerine iletmek.
- Varsa çocuğundan doğrudan sorumlu öğretmene veya rehber öğretmene;
- Çocuğun diyabetli olmasının hiçbir derse ve/veya aktiviteye katılması önünde bir engel olmadığını belirtilmesi,
- Hipoglisemi (kan şekeri düşüklüğü) belirtilerinin bir listesi,
- Kan şekeri düşüklüğünü tedavi etmek için atılacak adımlar,
- Beslenme planı,
- Çocuğun yaşına göre değişen diğer bilgiler (ara öğün ve ana öğün zamanları, besin seçiminde yol gösterme, özel uyarılar vb.).

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

- Öğretmen isterse çocuklarda diyabeti anlatan broşür ve/veya kitapçıkları iletmek,
- Çocuğun kan şekeri ölçüm cihazı veya sürekli kan şekeri ölçüm sistemi, insülin kalemi gibi malzeme ve ilaçları sağlamak, her sabah okul çantasına meyve suyu ve/veya kesme şekeri koymak.
- Okulda acil diyabet bakımı için gerekli olan ve okulda saklanacak olan malzemeleri temin etmek ve bu malzemelerin kullanımı hakkında öğretmenleri bilgilendirmek;

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

- Bilinç kaybı/bozukluğu ile seyreden şiddetli hipoglisemi tedavisinde kullanılan «Glukagon Kiti»,
- Hafif ve orta hipoglisemi tedavisi için meyve suyu, kesme şeker, glikoz tableti (en az 3 kez yetecek kadar),
- Hiperglisemi için su ve sade soda,
- Acil durumlarda aranacak güncel telefon numaralarını okula bildirmek.
- Okul partileri, gezileri ve diğer aktivitelerde beslenme planı konusunda okula bilgi vermek.
- Beden eğitimi dersi ve spor aktivitelerine (okul takımında oynamak gibi) katılım ve bu esnada yapılacaklar ile ilgili doküman vermek.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

OKUL YÖNETİMİNİN SORUMLULUKLARI

- Millî Eğitim Bakanlığı'nın 24.02.2013 tarihli Diyabetli Öğrenciler Genelgesi'ni incelemek ve bütün öğretmenlerin okumasını sağlamak.
- Diyabetli çocuklara okula kabulünden başlayarak her aşamada kendi yaşlıları gibi davranılmasını, beden eğitimi ve okul gezileri başta olmak üzere her türlü aktiviteye katılmasını sağlamak ve aileye destek olmak.
- Her yıl 14 Kasım Dünya Diyabet Günü'nde Çocuklarda Diyabet Konulu Etkinlik düzenlemek ve bu amaçla videoların kullanılmasını sağlamak.
- Hipoglisemi gibi acil durumlarda diyabetli öğrenciye genelge hükümleri kapsamında gerekli yardımları sağlamak.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

OKUL YÖNETİMİNİN SORUMLULUKLARI

- Diyabetli çocuğa kan şekerini ölçme ve insülin uygulaması için özel bir yer sağlamak.
- Sınıfta veya diğer okul aktivitelerinde gerektiğinde kan şekerini ölçmesine izin vermek.
- Diyabetli öğrencinin okul hemşiresine veya eğitim almış okul personeline istediği sıklıkta başvurmasına izin vermek.
- Diyabetli öğrencinin her yerde ara öğün almasına izin vermek.
- Glukagonun buzdolabında saklanması konusunda yardımcı olmak.
- Okulda çıkan yemeklerin kalori, karbonhidrat ve yağ içerikleri hakkında aileye bilgi vermek.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

ÖĞRETMENİN SORUMLULUKLARI

- Okulda diyabet bakımı eğitimlerine katılmak.
- Genelgeyi incelemek ve diğer eğitim belgelerini okumak.
- Hipoglisemi gibi acil durumlarda diyabetli öğrenciye gerekli yardımları sağlamak.
- Bilinç kaybı/bozukluğu ile giden şiddetli hipoglisemi durumlarında [ailenin önceden alınmış onayına dayanarak glukagon uygulama](#) ve sonra gerekirse 112'yi ve aileyi aramak.
- Diyabetli çocuğun ara öğün saatlerini ayarlamaya yardımcı olmak.
- Diyabetli öğrencinin sınıfta ara öğün almasına, kan şekerini ölçmesine ve insülin yapmasına izin vermek.
- Diyabetli öğrencinin insülin saatlerine uymasını, gerekirse ek doz insülin yapmasına ortam sağlamak.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

ÖĞRETMENİN SORUMLULUKLARI

- Diyabetli çocuğun su içmesi ve tuvalete gitmesi için izin vermek.
- Diyabetli çocuğun «diyabetli» olarak damgalanmasını ve sınıf içinde ayrımcı tutumlara maruz kalmasını önlemek.
- Diyabetli çocuğun iznini alarak sınıf arkadaşlarına diyabeti anlatmak ve çocuğun durumu konusunda bilgi vermek.
- Aile ve çocuğu izleyen diyabet ekibi ile tam bir işbirliği içinde olmak.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

OKUL HEMŞİRESİNİN SORUMLULUKLARI

- Hemşireler için düzenlenen diyabet eğitimlerinden en az birine katılmak.
- Genelgeyi incelemek ve diğer eğitim belgelerini okumak.
- Diyabetli öğrencinin uygun diyabet bakımı almasını sağlamak.
- Öğrenciyi takip eden diyabet ekibi ile işbirliği yaparak öğrenciye özgü (acil durumları da kapsayan) bireyselleştirilmiş diyabet bakım planları oluşturmak.
- Ebeveyn işbirliği ile okul aktiviteleri (ders, yemek, gezi, vb.) ve diyabet bakım planları arasında koordinasyonu sağlamak.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

OKUL HEMŞİRESİNİN SORUMLULUKLARI

- Hipoglisemi gibi acil durumlarda diyabetli öğrenciye olabildiğince çabuk ve doğru müdahalenin yapılmasını sağlamak.
- Bilinç kaybı/bozukluğu ile giden şiddetli hipoglisemi durumlarında ailenin önceden alınmış onayına dayanarak glukagon uygulama ve sonra gerekirse 112'yi ve aileyi aramak.
- Öğrenciye karşı doğrudan sorumluluğu olan gönüllü okul personellerine eğitimler düzenlemek.
- Diyabet tedavisi için gerekli malzemelerin güvenli şekilde saklanmasını sağlamak ve takibini yapmak.
- Diyabetli çocuğun öğünlerini kontrol etmek.
- Diyabetli çocuk izin veriyorsa sınıf arkadaşlarına diyabeti anlatmak.

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

OKULDA DİYABET PROGRAMI ESKİŞEHİR BULUŞMASI

İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI

DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANLIĞI
SAĞLIK HİZMETLERİ BİRİMİ